

18 KWIETNIA - MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ OCHRONY ZABYTEKÓW

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków obchodzony od 1983 roku w większości krajów świata. Ustanowiony został przez Międzynarodową Radę Ochrony Zabytków i wpisany przez UNESCO do rejestru ważnych imprez kulturowych o znaczeniu światowym.

Na całym świecie święto jest obchodzone 18 kwietnia.

Głównym celem Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków jest przybliżenie mieszkańcom wagi problematyki dziedzictwa kulturowego.

W Polsce celem obchodów jest prezentowanie zabytków o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa światowego i bogatej spuścizny kulturowej w kraju.

Polska, jako kraj cechujący się bogactwem tradycji i aktywnie dbający o ich ochronę, jest nie tylko jednym z pierwszych Państw-sygnatariuszy Konwencji dziedzictwa światowego, ale również jednym z czołowych reprezentantów na Liście Światowego Dziedzictwa.

W związku z obchodami tego święta chciałabym przybliżyć wam Kilka zabytków architektury w Grudziądzu.

BRAMA WODNA

Zbudowana na początku XIV wieku, dawniej zamykana broną (dzisiejsza replika pełni funkcję ozdobną). Spalona w 1659 r. oraz w 1945 r., po wojnie gruntownie odbudowana. Wbudowaną we fragment murów miejskich bramą wjeżdżano do miasta i zamku z Placu Portowego (Błoni Nadwiślańskich). Wskutek powojennej odbudowy przekształcono jej elewację od strony miasta, przez co straciła gotycki charakter.

Obecnie jest jednym z obiektów grudziądzkiego Muzeum.

CYTADELA

Grudziądzką cytadelę zbudowali Prusacy w latach 1776-1788 (zasadniczy trzon budowli), na rozkaz króla Fryderyka II, w związku ze zdobyciem nowych terenów na skutek pierwszego rozbioru Polski. Jej zadaniem była ochrona przeprawy przez Wisłę i ugruntowanie panowania pruskiego w tym rejonie.

Cytadela jest stosunkowo dobrze zachowana. Jest jedną z największych fortyfikacji tego typu w Europie. Dostępna do zwiedzania przez cały rok, po wcześniejszym uzgodnieniu.

POCZTA POLSKA

Budynek Poczty Polskiej przy ul. Sienkiewicza to przepiękny, narożny budynek zbudowany w stylu neogotyckim dawnej Poczty Cesarskiej.

Został wzniesiony w 1883 roku za pieniądze pochodzące z kontrybucji francuskiej, po wojnie francusko-pruskiej.

Z dachu wyrastają ozdobne trójkątne szczyty i strzeliste wieżyczki, a nad wejściem wmurowany jest zegar.

Jedyne w Grudziądzu zachowane ażurowe schody prowadzące na pozostałość wieży oraz konstrukcja drewniana wieży zegarowej, to tylko niektóre perełki budynku poczty.

KOŚCIÓŁ MŁODZIEŻOWY

Dawniej ewangelicki, wzniesiony został w latach 1896-1898 w stylu neogotyckim wg projektu Augusta Menkena z Berlina.

Zniszczony w wyniku działań wojennych w 1945 r., utracił charakterystyczną 67-metrową wieżę zwieńczoną strzelistym hełmem.

Po odbudowie zarówno wnętrze kościoła jak i kształt wieży uległ zmianie. Obecnie użytkowany przez Zgromadzenie Księży Marianów.

RYNEK

Grudziądzki Rynek to plac w kształcie prostokąta o wymiarach 54×70 m, z odejściem ośmiu ulic w czterech rogach. Wybrukowany został w 1843 r. kostką granitową i bazaltową. Dawniej pośrodku stał dom kupiecki oraz pierwszy gotycki ratusz (do 1851 r.). Po rozbiórce sukiennic zbudowano kościół ewangelicki im. Króla Fryderyka II (1785-1899). Do schyłku II wojny światowej w zachodniej pierzei działał luksusowy hotel i restauracja „Królewski Dwór”. Zbombardowany w lutym 1945 roku nie nadawał się do odbudowy. W jego miejsce postawiono 4 kamieniczki stylizowane na barokowe.

W centralnej części Rynku wznosi się pomnik Żołnierza Polskiego, postawiony na miejscu Pomnika Niepodległości zniszczonego w 1939 r. przez Niemców.

Rynek w 2010 roku przeszedł renowację. Przywrócono dawną nawierzchnię, postawiono latarnie stylizowane na XIX-wieczne, a cokół pomnika wykonano na wzór tego z początku ubiegłego stulecia.

MURY OBRONNE

Wzniesione na początku XIV w. mury posiadały 5 bram: Wodną, Toruńską, Boczną, Łasińską i Zamkową, której szyja bramna łączyła się z przedzamczem.

Na murach wzniesiono 10 wież.

Przez wieki mury były systematycznie rozbudowywane i umacniane.

Pod koniec XIX wieku, wskutek rozbudowy miasta, częściowo je rozebrano. Zachował się południowo-wschodni narożnik z przyziemiem baszty, a w ciągu murów południowych zachowała się wieżyczka wodociągowa, którą czerpano wodę z kanału Trynka (obecnie płynie pod ziemią).

GÓRA ZAMKOWA

Na najwyższym wzniesieniu w Grudziądzu w latach 1260-1299 zakon krzyżacki wznosił zamek obronny.

Zbudowany na planie czworoboku z najważniejszymi pomieszczeniami w południowym skrzydle (refektarz, kaplica) oraz z dormitoriami (mieszkaniami rycerzy) od zachodu.

W północnej i wschodniej części zamku zbudowano pomieszczenia gospodarcze, m.in. kuchnię, piekarnię, browar i szpital.

Na dziedzińcu zamku zbudowano wolnostojącą wieżę obronną zwaną Klimkiem, która w czasie pokoju służyła również jako więzienie.

Na dziedzińcu wykopano także głęboką na 50 m studnię.

SPICHLERZE

Zespół spichlerzy tworzy 26 budynków o ceglanych elewacjach, z przyporami. Od strony Wisły mają one od 4 do 9 kondygnacji, natomiast od strony miasta zaledwie od 2 do 4.

Spichlerze pełniły funkcje obronne, magazynowe, a od początku XX wieku także mieszkaniowe. Powstanie spichlerzy związane było z rozwojem miasta jako ośrodka handlowo -rzemieślniczego, które duże zyski czerpało z handlu zbożem. Poza wysokiej jakości pszenicą i żytem, transportowanymi Wisłą z Kujaw i Mazowsza, w tych okazałych budynkach przechowywano także dobra importowane z zachodniej Europy: wysokiej jakości wyroby rzemieślnicze, przyprawy przywożone z kolonii Holandii i Anglii, sukna, a także wina.

W 2011 r. grudziądzkie spichlerze zdobyły 2. Miejsce w konkursie na „7 nowych cudów Polski” w plebiscycie organizowanym przez magazyn podróżniczy National Geographic Traveler Poland, a w listopadzie 2017 roku zostały wpisane na listę Pomników Historii przez Prezydenta RP. Jest to jedna z form ochrony zabytków o wyjątkowym znaczeniu dla historii i kultury Polski.

KOŚCIÓŁ FARNY

Najstarszy kościół w Grudziądzu, budowany był przez niemal 130 lat, poczynając od 1286 roku, gdy rozpoczęła się budowa prezbiterium. Przez wiele lat ta część kościoła funkcjonowała jako samodzielna bryła, dając mieszkańcom schronienie podczas licznych najazdów plemion pruskich na miasto.

W XIV wieku powstał korpus świątyni, a na początku XV wieku wieża z namiotowym hełmem. Niestety bogate gotyckie wyposażenie kościoła uległo zniszczeniu w XVI wieku, gdy w czasie reformacji kościół przejęli ewangelicy.

Po odbudowie świątyni po zniszczeniach wojny polsko-szwedzkiej, wewnątrz otrzymało barokowe ołtarze: główny i boczne. Wieżę kościoła nakryto wówczas barokowym hełmem.